

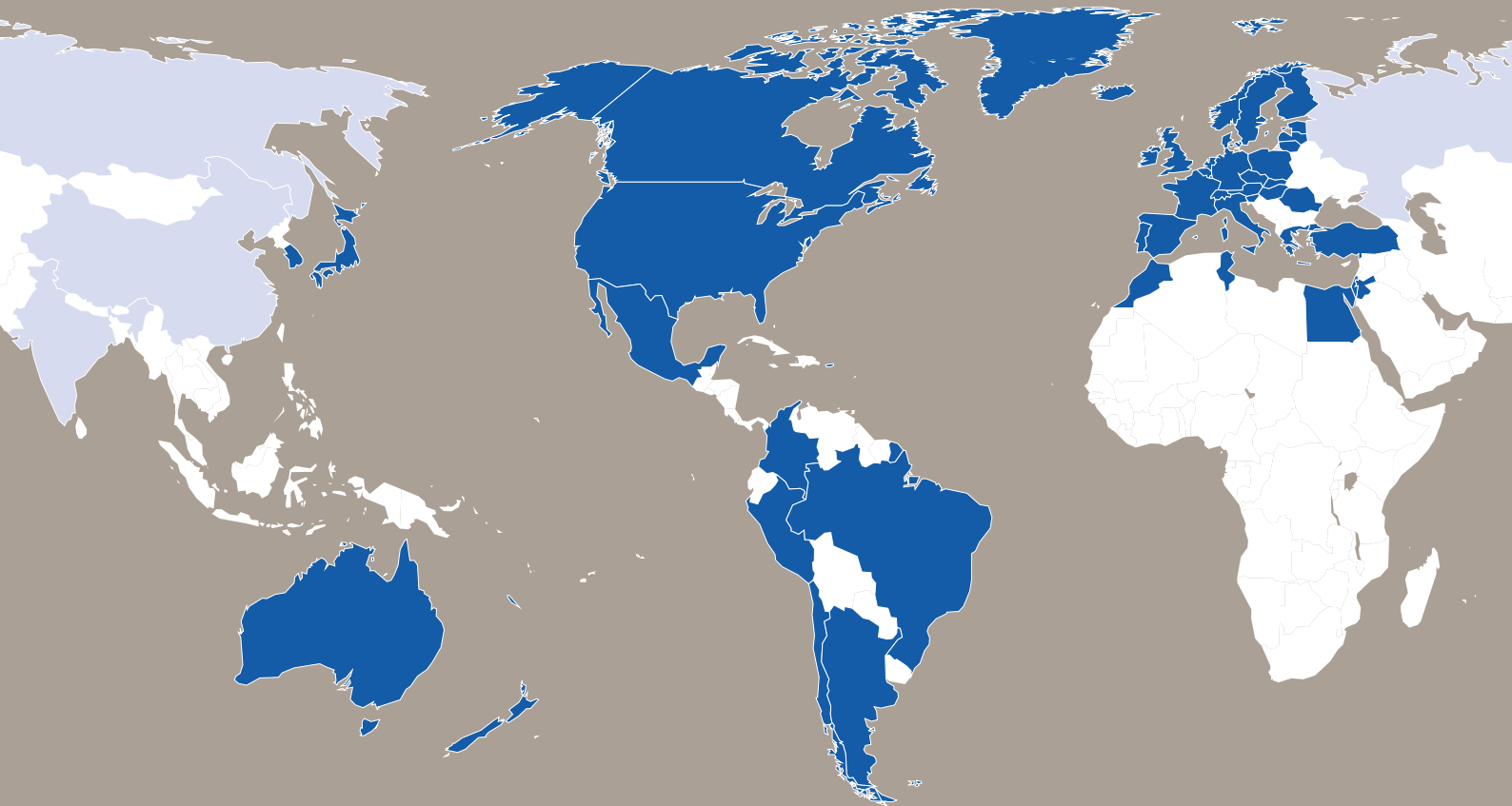

JAHKÁSAŠ RAPORTA
2012/2013

OECDa **VUOĐDONJUOLGGADUSAT**
MÁŃGGARIKKALAŠ FITNODAGAID VÁRÁS

NORRGA
DEAIVVADANBÁIKI

45 riikka leat mearridan čuovvut OECDa vuodđonjuolggadusaid ja leat dainna lágiin geatnegahtán iežaset ásaht riikkalaš deaivvadanbáikki.

- **Riikkat main lea deaivvadanbáiki:** Argentiidná, Austrália, Belgia, Brasílla, Chile, Čehkkia, Dánmárku, Duiska, Egypta, Espánnja, Estteena, Greiká, Irlánda, Islánda, Israel, Itália, Japána, Jordán, Kanáda, Kolombia, Látvía, Lietuva, Lulli-Korea, Luxemburga, Mexico, Marokko, Nederlánda, Norga, Nuortariika, Ođđa Zealánda, Ovtastuvvanstáhtat, Peru, Polska, Portugála, Ránska, Románia, Ruotta, Slovákia, Slovenia, Stuorrabritánia, Suopma, Sveica, Tunisia, Turka, Ungára
- **Dárkojeaddji riikkat:** India, Kiidná ja Ruošša

Kárta lea dušše láidestussan iige válde oasi territoriála stáhtusa dahje suverenitehta hárrái.

Mii lea OECD?

Ekonomalaš ovttasbarggu ja ovdáneami organisašuvdna (OECD) vuodđuvvui jagi 1961 ja siskkilda 34 riikka buot kontineanttain. Lahttoriikkat leat geatnegahtán iežaset demokratiijii ja márkanekonomiijii. Organisašuvdna doaibmá stáhtaid gaskasaš foran mas riikkat sáhttet lonohallat vásáhusaid geavahettiineaset lahttoriikkaid politihka analyhtalaš guorahallamiid ja eaktodáhtolaš oktiivevehallamiid. OECD lea máilmmi buohtastahti statistihkalaš, ekonomalaš ja sosiála duohtadieđuid stuorámuš ja eanemus luohtehahti gálduid logus. Guokte ovdamearka leat PISA-iskkadeamit skuvla-bohtosiid ja ekonomalaš riikkaprognošaid birra. OECD lea manjimus jagiid ožžon mánja ođđa lahttoriikka. Chile, Estteena, Israel ja Slovenia serve jagi 2010. Dasto das lea viiddis ovttasbargu earáge riikkaiguin, nugo Brasiillain, Indiain, Indonesiain, Kiinnáin, Lulli-Afrihkáin ja Ruoššain.

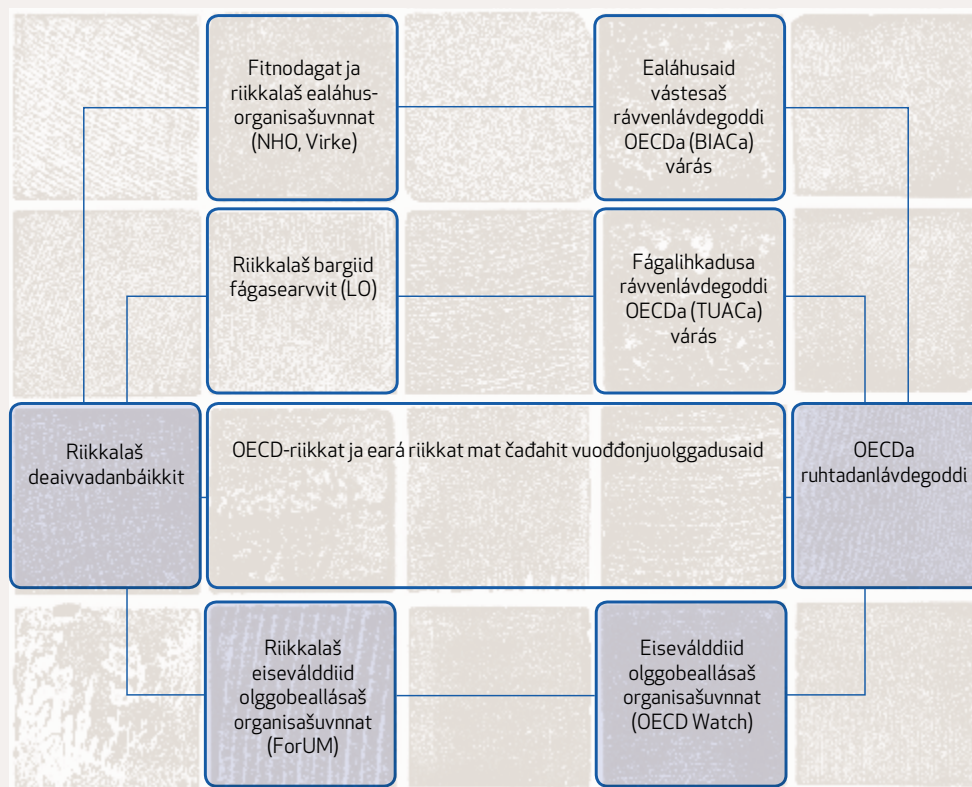
Mat OECDa vuodđonjuolggadusat leat?

OECDa vuodđonjuolggadusat mánggariikkalaš fitnodagaid várás leat riikkaid eiseválddiid rávvagat fitnodagaide main leat riikkaidgaskasaš doaimmat, ja daid oktavuođas iežaset buvttadeapmi, gávppašeapmi ja ruhtadeamit. Vuodđonjuolggadusat lágidit vuodđojurdagiid ja standárdaid buriid gávppašemiid várás mat sohpet gustojeaddji lágaide ja riikkaidgaskasaččat dohkkehuvvon standárdaide. Dat siskkildit visot mii guoská dieđuid almmuheapmái, olmmošvuoigatvuođaide, bargosadjedillái, birasgáhttemii, ovdduid čiegos oastimiidda ja alccesis ruđaid áitimiidda, geavaheaddjiid beroštumiide, diehtagii ja teknologiijii, ja vel gilvui ja vearuheapmái. Buot OECDa riikkat ja eará riikkat mat eaktodáhtolaččat servet OECDa vuodđonjuolggadusaide, leat álbmotrievttálaččat geatnegasat vuodđudit riikkalaš deaivvadanbáikki mii ovddida vuodđonjuolggadusaid, gieđahallá jearaldagaid ja gulaskuddamiid daid birra, ja veahkkín čoavdá váidalusaid mat gusket dasa, mo fitnodagat čuvvot vuodđonjuolggadusaid. Vuodđonjuolggadusain leat láidesteadji bargovuogit mat čájehit mo deaivvadanbáikkit galget doaibmat.

Geaid bargu leat OECDa njuolggadusat?

Riikkalaš dássi

OECD-dássi

OECDa vuodđonjuolggadusat oanehaččat

OECDa vuodđonjuolggadusat fámuiduhttojuvvojedje jagi 1976, ja ođasmahttojuvvojedje maŋimusat miessemánus jagi 2011. Olmmošvuoigatvuođakapihttal spעדjalastá ONa jagi 2011 láidesteaddji vuodđojurdagiid ealáhusaid ja olmmošvuoigatvuođaid várás. Vuodđonjuolggadusat leat maid earáge njuolggadusaiguin mielđálaga mat leat ovddasvástádusa fuolaheaddji ealáhusaid várás, nugo omd. ONa Global Compact ja ISO 26000.

Bajimuš vuodđonjuolggadusat. Fitnodagaide lea dat vuordámuš, ahte dat čuvvot báikkálaš lágaid ja njuolggadusaid, ja vel ahte árvoštallet, hehtejit ja giedahallet olmmošvuoigatvuođaid ja bargiid vuoigatvuođaid rihkkumiid, birasvahágiid, ja ovdduid oastimiid. Dát guoská fitnodagaid iežaset doaimmaide ja háhkanlađasráidui.

Dieđuid almmolaččat diehttevassii addin. Fitnodagaide lea dat vuordámuš, ahte jeavddalaččat galget almmolaččat addit dieđuid doaimmaid ja bohtosiid birra, ja čájehit ahte dat atnet ovddasvástádusa dain fáttáin mat leat OECDa vuodđonjuolggadusain, aiddo nu mo ovddimussii ovdánan standárddat rabasvuođa hárrái ja dieđuid addima hárrái gáibidit.

Olmmošvuoigatvuođat. Stáhta geatnegasvuohta lea gáhttet ja ollašuttit olmmošvuoigatvuođaid. Fitnodagaide lea dat vuordámuš, ahte galget árvvus atnit olmmošvuoigatvuođaid, ja eastadit dan vára ahte olmmošvuoigatvuođat rihkkujuvvojit ja giedahallat várrugasvuođa árvoštallamiiguin duohtadilálaš rihkkumiid mat dáhphuvvet olmmošvuoigatvuođaide iežas doaimmain ja háhkanlađasráiddus.

Barggaheapmi. Fitnodagaide lea dat vuordámuš, ahte árvvus atnet

bargiid vuoigatvuođaid, ovttasrádiid doibmet bargiid ovddasteaddjiiguin, vuostálastet vealaheami ja veahkkin jávkadit mánáid barggaheami ja olbmuid bággbarggaheami.

Birasgáhtten. Fitnodagaide lea dat vuordámuš, ahte eastadit, hálddašit ja geahpedit fitnodaga doaimma bahás čuoheci váikkuhusaid birrašidda, ee. vuogádagaiguin mat gozihit birrašidda. Dát lea geatnegasvuohta, muhto maddái gávppálaš vejolašvuohta.

Ovdduid čiegos oastin ruđaiguin ja alccesis ruđaid áitín. Fitnodagat leat dehálaš doaimmit ovdduid čiegos oastima vuostálastindoorus prográmmaideasetguin ja doaimbajuiideasetguin mat galget siskkáldasat fitnodagain geahččat bearrái, vai lea vejolaš eastadit ja fuomášit ovdduid čiegos oastimiid.

Geavaheaddjiid beroštumit. Fitnodagaide lea dat vuordámuš, ahte čadahit rehálaš vuovdaleami ja gálvvuid fáluheami, ja gozihit ahte sin gálvvuin ja bálvalusain lea buorre ja luotehahtti dássi.

Dieđa ja teknologiija. Go riikkaid gaskka jodihuvvojit odđa teknologalaš čovdosat, de ealáhusat leat mielde váikkuheamen ekonomalaš ja sosiála ovdáneapmái. Fitnodagainge lea dehálaš rolla servodaga hutkannávccaid ovddideamis.

Gilvu. Riikka gávpegilvvu mearrideaddji lágaid ulbmil lea váikkuhit dasa, ahte gávpepegilvvu bures doibmet ja nu ovddidit buorredilálašvuođa ja ekonomalaš šattu. Fitnodagaide lea dat vuordámuš, ahte dat doibmet dakkár lágaid vuodul eaige doaimmaideasetguin ráddje gávpegilvvu.

Vearuheapmi. Fitnodagaide lea dat vuordámuš, ahte galget verdderiikkain, main sis leat doaimmat, leat mielde doarjumin ee. almmolaš ruhtadili mávssidettiinaset áiggil vearuid ja garvvedettiinaset vuoittuid dohkketmeahttun sirddašemiid fitnodaga ovttá oasis nubbái vai ožžot eahpegovttolaš vearrovoittuid.

A. NOROGGA DEAIVVADANBÁIKKI

Riikkalaš deaivvadanbáikki “čoaškádus ja organiserenvuohki galgá leat nu, ahte das lea dohkálaš vuodđu hálddašit mánggain sierranas áššesurggiin maidda vuodđonjuolggadusat gusket, ja sáhtta doaibmat bealátkeattes vuogi mielde ja seammás doarvái ovddasvástádusain áššáigullelaš ráđdehusa ektui.” (RÁVVAGAT BARGOVUGIID BIRRA, I.A.1)

Norgga deaivvadanbáikki organiserenvuohki oddasis jagi 2010, ja njukčamánu 1. beavvi rájis dat lea leamaš fágalaččat sorjakeahtta ráđdehusas. Deaivvadanbáikkis leat njeallje áššedovdi lahtu. Olgoriikadepartemeanta (OD) ja Ealáhus- ja gávpedepartemeanta (EGD) nammadit áššedovdi lahtuid ealáhusaid (NHOa), siviila servodaga (ForUMA) ja fágasearvelihkadusa (LOa) rávvagiid vuodul. Deaivvadanbáikki čállingoddái Olgoriikadepartemeanta háhká bargiid. Áššedovdi lahtut árvvoštallet váidalusaid daid dieđuid vuodul maid čállingoddi lea válmastan. Diehtjuohkin vuodđonjuolggadusaid ja deaivvadanbáikeortnega birra lea bargomearrádusa dehálaš oassi.

Deaivvadanbáikki buot lahtut leat vuolláičállán rabasvuoda, ivtkeahhtáivuoda, iežaset várás mearriduvvon gávperáddjemiid ja bealátkeahhtáivuoda julggaštusa. Olgoriikadepartemeanta ruhtada deaivvadanbáikki ja hálddahaslaččat dat raporte Olgoriikadepartementii. Dannego deaivvadanbáikki lea almmolaččat ruhtaduvvon ja hálddašuvvon orgána, de dat čuoovvu áššáigullelaš Norggalágaid ja juolggadusaid, dakkáriid go Norgga almmolašvuoda lága ja Norgga hálddahaslága. Deaivvadanbáikki čállingoddi lea mielde ráđdehusa servodatovddasvástádusa vástesaš ráđdádallanorgána čoaikkimiin, KOMpakt. Deaivvadanbáikki raporte maiddái iežas álgaga mielde Stuorradiggái.

Deaivvadanbáikki jahkásaš bušeahhta lea 4 miljon ruvnuu stuoru. Bušeahhta gokčá čállingotti bargiid báikkaid, áššedovdi joavkolahtuid mávssuid, goluid mat mátkkit, konsuleanttat, gulaskuddamat ja duohtadieđuid háhkan dagahit váiddaáššiid ja diehtjuohkindoaimmaid geažil, ja vel hálddahaslaš goluid, nugo viessoláiggu. Deaivvadanbáikki ovdaolmmoš oažžu jahkái 120 000 ruvnuu, ja duot nuppit golbma lahtu ožžot guhtege 75 000 ruvnuu. Jagi 2012 geavahuvvui bušeahhtas 99 proseantta.

Ođđa deaivvadanbáikki vuodđudeapmi

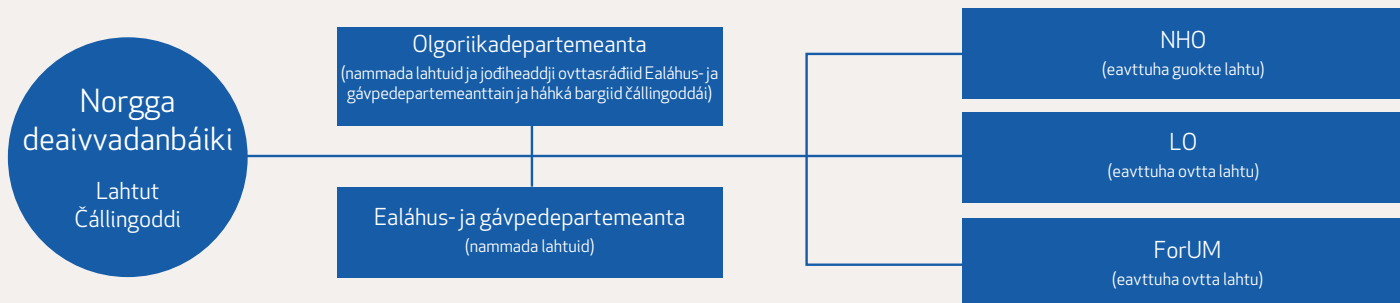
Ráđdehus mearridii nanusmahttit deaivvadanbáikki oddasis organiseremiin jagi 2010 duhtadan dihtii siviila servodaga dáhtu oažžut beaktilat ja sorjakeahtes váiddaortnega. Go deaivvadanbáikki čoaškádusa, hálddahas ja bušeahhta nuppástuhte, de atne vuolggasadjin stuorradiggedieđáhusa "Næringslivetets samfunnsansvar i en global økonomi" (St. dieđ. nr. 10, 2008-09).

Gurutbealde: Ovdaolmmoš Hans Petter Graver, Oslo universitehta dekána ja láhkadiehtagaprofessor, Gro Granden, Riikkaorganisašuvnna sierra rávvejeaddji (LO), Elin M. Myrmel-Johansen, Storebranda diehtjuohkindirektevra, ja Jan Erik Korssjoen, Kongsberg Gruppenna ovdeš direktvevra ja Buskeruda allaskuvlla logaldalli ja Birrasa ja biodiehtaga universitehta logaldalli.

Govvideaddji: Anita Arntzen

Ákkastallan manne lei dárbu oddasis hábmemii, lei ahte ovddit málles ledje ollu sikkáldas váilivuodat, dakkárat go eiseválddiid beroštumiid čielga deaddu, virgádeamit olbmo sajádaga vuodul, váilevaš ruđalaš resurssat, ja dat ahte ii oktage ovddasteaddji bealuštan siviila servodaga. Nuppástuhtin sikkildii viiddis gulaskuddanproseassa, mas ee. OECD Watch, brihttalaš ja nederlándalaš deaivvadanbáikkitt, ja vel ONa erenoamáš ovddasteaddji ealáhusaid ja olmmošvuogitvuodaid várás, John Ruggie nammasaš professor, váikkuhedje nugo maiddái bargiid fágasearvvit, siviila servodat, ealáhusat, akademia, ja almmolaš ásašusat.

Olgoriikadepartemeanta ja Ealáhus- ja gávpedepartemeanta nammadit Norgga deaivvadanbáikki lahtuid ja Ealáhusaid váldoorganisašuvnna (NHOa), Riikkaorganisašuvnna (LOa) ja Ovddideami ja birrasiid fora (ForUMA) árvalusaid mielde.

Rievtti olggobeallásaš váiddaortnegiid eavttut

Čuovodettiinneaset OECDa vuoddonjuolggadusaid riikkalaš Deaivvadanbáikkiit galget geahččalit:

- Ollašuhttit váiddamekanismma eavttuid maid OECD ja ON leat bidjan ovdan ovddasvástideaddji ealáhusaid várás
- Dahkat vuoddonjuolggadusaid dovvdusin ja geavahahttin
- Vástidit jearaldagaid maid buktet fitnodagat, bargiid organisašuvnnat, siviila servodat ja eará berošteaddji oasálaččat
- Giedahallat ja veahkin čoavdit konkrehta áššiid mat čuožžilit vuoddonjuolggadusaid rihkkumiid geažil, ja go gulahallan ja soabaheapmi ii leat vejolaš, almmuhit loahpalaš cealkámuša váidalussii
- Raportet jahkásaččat OECDa ruhtadanlávdegoddái
- Lonohallat vásáhusaid ja divaštallat áššiid ja buoremus bargovugiid eará riikkaid deaivvadanbáikkiiguin

OECDa váldoeavttut deaivvadanbáikkiid várás

Oinnolašvuohta. Searvan ráđdehusat galget gilvit dieđuid ealáhusaide, bargiid organisašuvnnaide, NGOaide ja eará berošteaddji oasálaččaide riikkalaš deaivvadanbáikki birra. Ráđdehusaide lea dat vuordámuš, ahte almmuhit dieđuid iežaset riikkalaš deaivvadanbáikkiid birra, ja ahte aktiivvalaččat ovddidit vuoddonjuolggadusaid (omd. dainna lágiin ahte lágídit semináraid ja čoahkkimiid ovttasráđiid sierranas berošteaddjiiguin).

Beassan. Vai riikkalaš deaivvadanbáikkiit doibmet heivvolaččat, de lea dehálaš ahte dat leat olbmuid olámuttus. Deaivvadanbáikkiit vástidit buot legitiibma jearaldagaide dieđuid birra, ja maiddái váldit badjelasaset bargun beaktilit ja govttolaš áigái giedahallat konkrehta áššiid.

Rabasvuohta. Rabasvuohta lea mielde dahkamin dan, ahte deaivvadanbáiki adnojuvvo leat ovddasvástideaddji ja luohtehahti. Deaivvadanbáikki doaimmaid hárrái galgá leat rabasvuohta, muhto deaivvadanbáiki sáhtta mearridit govttolaš doaibmabijuid mat sihkarastet ahte šiehtadallamat bissot luohtámušdásis váidalusáššiin.

Vásttolašvuohta. Go vuoddonjuolggadusaid lea vejolaš nannet árjjáleappot - vai dain dalle leat buoret vejolašvuodat leat veahkin go lea dárbu giedahallat váttet áššiid mat čuožžilit fitnodagaid ja servodagaid gaskii, main dain leat doaimmat -, de vuoddonjuolggadusat sáhttet váikkuhit dasa, ahte riikkalaš deaivvadanbáikkiid doaibma fuopmášahtta almmolašvuoda. Riikkalaš dásis parlameanttainge dás lea dehálaš rolla. Deaivvadanbáikkiid jahkásaš raporttat ja jeavddalaš čoahkkimat dahket vejolažžan lonohallat vásáhusaid ja movttiidahttit deaivvadanbáikkiid doaibmat "buoremus geavada" mielde. Ruhtadanlávdegoddi galgá maid lágídit oaiviliid ja vásáhusaid lonohallandilálašvuodaid, main lea vejolaš lonohallat vásáhusaid, ja main deaivvadanbáikkiid doaibmabohtosiid lea vejolaš árvvoštallat.

ONa láidesteaddji vuoddojurdagiid beaktilvuoda eavttut eahpejuridihkalaš váiddaortnegiid várás

Eahpejuridihkalaš váiddamekanisma, leaš dal stáhtalaš dahje stáhtaheapme, galgá leat:

Legitiibma: Galgá váiddaortnega ulbmiljoavkkuid mielas leat luohtehahti ja rievttalaš áššegiedahallamis váldit ovddasvástádusa.

Olámuddu: Leat váiddaortnega buot ulbmiljoavkkuid dihtosis, ja addit dohkálaš veahki sidjiide gudet sáhttet vásihit erenoamáš hehttehusaid lihkestuvvamis váidagiinniset.

Ovddalgihtii árvidahtti: Čájehit čielga ja vejolaš ovddidanvuogi mas juohke muttus lea mearriduvvon áigi, čilget sierranas áššegiedahallanvugiid ja daid vejolaš bohtosiid, ja vel vugiid mo gozihit čadaheami.

Rievttalaš: Viggat sihkarastit ahte oasálaččain geaid vuostá lea rihkkujuvvo, lea govttolaš vejolašvuohta oazžut dieđuid, rávvagiid ja áššedovdi veahki vai sáhttet searvat váidalusprosessii mii doaibmá rehálašvuodain, duohta dieđuiguin ja gutnálašvuodain.

Rabasvuodalaš: Diedihit váidalusoasálaččaide mo ášši ovdána, ja addit doarvá dieđuid bohtosiid birra, nu ahte váidalusoasálaččaid luohtámuš buorrána dasa, ahte váiddaortnet doaibmá beaktilit ja fuolaha almmolašvuoda beroštumiid.

Vuoigatvuodaide soahppevaš: Sihkarastit ahte bohtosat ja čoavdinuogit sohpet riikkaidgaskasaččat dohkkehuvvon olmmošvuoigatvuodaide.

Bissovaš oahpahallama gáldu: Čadahit heivvolaš doaibmabijuid áican dihtii diehtogálduid mat sáhttet buoridit ortnega ja garvit boahhteavaš váidalusaid ja vahágiid.

Áiššalašvuoda ja gulahallama vuodul: Singuin geaid várás ortnet lea oaivilduvvon, gulaskuddat iežas organiserema ja lihkestuvvamiid birra, ja čalmmustahttit gulahallama dakkár vuohkin mo váidalusaid váldit giedahallamii ja čoavdit.

B. DIEHTOJUOHKINDOAIMMA

"Riikkalaš deaivvadanbáiki galgá dahkat vuodđonjuolggadusaid dovddusin ja bidjet daid geavaheaddjiid olámuddui heivvolaš vugiiguin (...) eambo fuomášuhttit vuodđonjuolggadusaid ja daid čađahanvugiid (...) ja (...) dávistit jearaldagaide mat leat vuodđonjuolggadusaid birra." (RÁVVAGAT BARGOVUGIID BIRRA, I. B. 1-3)

Gulahallanplána

Norgga deaivvadanbáikki gulahallanplána válldahallá deaivvadanbáikki višuvnna, bargomearrádusa, váldeoavttuid, berošteaddjiid, strategalaš ulbmiliid ja váldodiedihemiid. Buot gulahallanulbmilat čatnasit golmma strategalaš váldoulbmiliid nugo ovdamearkka dihtii:

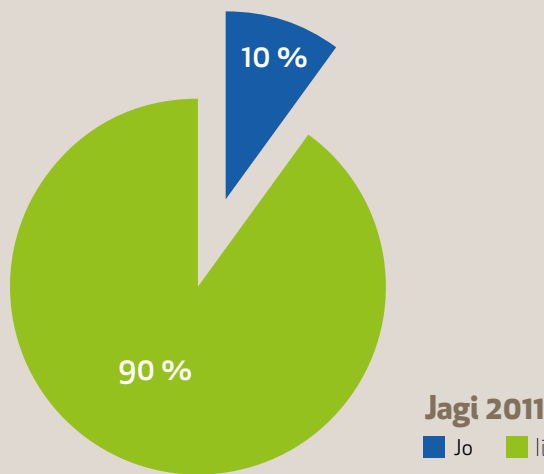
1. Deaivvadanbáiki giedahallá váidalusaid main norgalaš fitnodagat leat mielde riikkaidgaskasaš doaimmain mat čuoččuhusaid mielde rihkkot OECDa vuodđonjuolggadusaid bealátkeahtáivuođain, ovddalgihtii árvidahtti vuogi mielde ja rievttalašvuodain. Gulahallanulbmil: Áššegiedahallanvuogit, vuosttamuš árvvoštallamat ja váidalusáššiid loahppa-cealkámušat leat almmuhuvvon min neahttasiidduin.
2. Dovddusin dahkat OECDa vuodđonjuolggadusaid guovdilis berošteaddjiide, nugo stuorra ja gaskageardán fitnodagaide, ja vejolaš váidaleaddjiide. Gulahallanulbmil: Deaivvadanbáiki duođašta OECDa váldonjuolggadusaid dovdamat jahkásaš iskkademiiguin, lágida neahttasiiddu masa lea álki beassat, vástida buot legitiibma jearaldagaide dieđuid hárrái govtolaš áiggis ja dahká oahpisin vuodđonjuolggadusaid ja deaivvadanbáikki seminárain maid dehálaš berošteaddjit lágidit.
3. Ovttasráđiid doaibmat eará deaivvadanbáikkiiguin ja OECDa ruhtadanlávdegottiin vai lea vejolaš buoridit vuodđonjuolggadusaid beaktiviluođa ja vai lea vejolaš ollašuhttit deaivvadanbáikkiid ovttaássásaš doaibmama ulbmila. Gulahallanulbmil: Deaivvadanbáiki lonohallá buot diehtjuohkinávdnasiid eará deaivvadanbáikkiiguin ja OECDa ruhtadanlávdegottiin. Deaivvadanbáiki veahkin lágida guvllolaš ja dihtofágalaš semináraid eará deaivvadanbáikkiiguin ja dehálaš berošteaddjiiguin.

Norgga OECD-deaivvadanbáiki sádde preassadieđhusaid loahpuhuvvon áššiid birra.

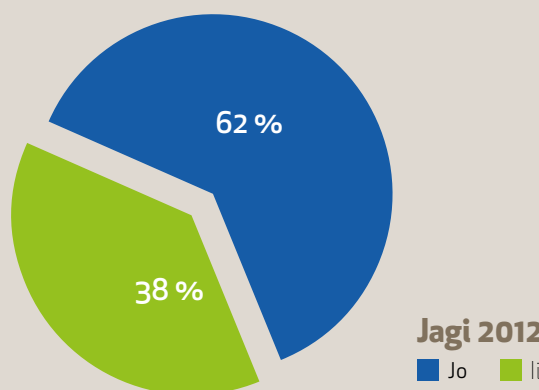
Buoridit dieđuid OECDa vuodđonjuolggadusaid birra

Deaivvadanbáiki čađaha juohke jagi iskkadeami 600 fitnodagas gávnahan dihtii man bures dat dovdet OECDa vuodđonjuolggadusaid ja váidalusortnega. Jerroduvvon fitnodagain sullii bealli sihke 2011 ja 2012 dieđihedje alddiineaset leamen riikkaidgaskasaš doaimmat maidda gulle buvttadeapmi, gávppašeapmi ja ruhtadeapmi. Jagi 2012 dovde logi fitnodagas guhtta OECDa vuodđonjuolggadusaid, ja jagi 2011 logi fitnodagas dušše okta dovddai daid. Vihttalogiokta proseantta fitnodagain main lei riikkaidgaskasaš doaibma ledje gullan vuodđonjuolggadusaid birra, logi proseantta ledje veaháš háhkan dieđuid daid birra ja okta proseanta dovde daid bures jagi 2012.

Jagi 2011

Jo Ii

Jagi 2012

Jo Ii

Čoahkkimat ja fierpmádat

Norgga deaivvadanbáiki organisere čoahkkimiid, semináraid ja konferánsasaid ja searvá aktiivvalaččat daidda vai sáhtta viiddidit dieđuid váldonjuolggadusaid birra. Jagi 2012/2013 deaivvadanbáiki lei mielde lágideamen golbma seminára, mat ledje Brasíllas, Oslos ja Santiago de Chile nammasaš gávppogis.

Lassin Norgga deaivvadanbáiki ja čállingoddi bukte ovdan vuoddonjuolggadusaid ja Norgga deaivvadanbáikki áššiid arvat seminárain ja konferánsasain maid earát lágidedje, ee. EU-workshop dilálašvuodas Berliinnas riikkalaš olmmošvuoigatvuođaásahusaid birra, EUa áššedovdikonferánsas Københámmanis ealáhusaid ja olmmošvuoigatvuođaid birra, ONa Foras ealáhusaid ja

olmmošvuoigatvuođaid birra, mii lei Genève gávppogis, World Legal Forum ja Harvard universitehta «Resolving Company-Community Conflicts», mii lei Haag gávppogis, Sámedikki semináras minerálad ruvkema birra, mii lei Kárášjogas, Institute on Business and Human Rights ja brihttalaš deaivvadanbáikki semináras OECDa deaivvadanbáikkiid ja luondduriggodagaid ohcama ja geavaheami birra, mii lei Londonis, Singapore University Summer institute on Business and human rights, Ealáhus- ja gávpedepartemeantta konferánsas man namma lei «CSR - a driver of innovation and competitiveness in the Nordic region», Troandimis ja videooktavuođain dása: Dansk Erhverv og ILO-ITC, Roma gávppogis. Deaivvadanbáikkis ledje maid arvat čoahkkimat deháláš berošteaddjiiguin.

Čállingotti joditheaddji njukčamánu 1. b. 2011 rájis geassemánu 1. b. 2013 rádjai, Hege Røttingen, muitalii deaivvadanbáikki birra ONa vuosttamuš Global Forum on Business and Human Rights nammasaš dilálašvuodas Génève gávppogis juovlamánus 2012.

<http://bit.ly/11ZSWAI>

Deaivvadanbáiki bovdii Cermaq-ášši oasehasaid buktit ovdan iežaset oktasaš cealkámuša deaivvadanbáikkiid jahkečoahkkimis Pariissa gávppogis geassemánus 2012. Áššeosehasat bukte ovdan oktasaš cealkámuša Santiago de Chile gávppogisge skábmamánus.

Deaivvadanbáikki nubbi joditheaddji, Elin M. Myrmed-Johansen, divaštalai ealáhusaid ja olmmošvuoigatvuođaid birra Olgoriikadepartemeantta riikkaidgaskasaš CSR-konferánsas skábmamánus 2012.

Ovttasbargu GIEKain ja eará almmolaš etáhtaiguin

Stuorradiggedieđáhusas servodatovddasvástádusa birra mii lea máilmmiehtásaš ekonomijjas [nr. 10 (2008–2009)], ráđdehus celkkii ahte "áigu bargat buoridan dihtii máhtu ja rávvagiid vuoddonjuolggadusaid birra, ee. deaivvadanbáikki ja váikkuhangaskaomiid bokte". Dán oktavuodas Eksportaloanid dáhkádusinstituhtta (GIEK) lea okta guovdilis ášahus mainna deaivvadanbáikkis lea lagaš oktavuohhta.

Deaivvadanbáiki lea árvoštallan standárddaid ja doaimbanvugiid maid GIEK atná go prošeavttain maidda jurddašit addit loatnadáhkádusa, árvoštallá birasgáhttemii ja olmmošvuoigatvuođaide gullevaš várraárvoštallamiid, ja lonohallan oaiviliid buori geavada ja buriid bargovugiid birra ja juogadan vásáhusaid ja rávvagiid áššiid hárrái main GIEK lea árvoštallan sullasaš váttisvuođaid dahje surggiid. GIEK lea addán iežas eksporteaddjiide dieđuid

vuoddonjuolggadusaid birra, Norgga deaivvadanbáikki birra, ja váidalusortnega birra, ja vel bargan oazžun dihtii čujuhusa OECDa eksportaloatnajoavkku vuoddonjuolggadusaide, main namma lea eangalagillii "Common Approaches for Officially Supported Export Credits and Enviromental and Social due diligence".

GIEK dál jo váldá vuhtii deaivvadanbáikki cealkámušaid go ožžot ohcamušaid fitnodagain, ja áigu gulaskuddat deaivvadanbáikkiin jos nu geavaš, ahte váidalus ovddiduvvo fitnodaga dahje prošeavtta vuostá maid GIEK lea árvoštallamin. Das, mo buoremusat ovddidit vuoddonjuolggadusaid Deaivvadanbáiki lea maid lágidan čoahkkima ovttas eará almmolaš ášahusaiguin, omd. Stáhta penšonfoandda-Olgoriikka etihkkarádiin, Eksportakreditain, Norfundain, Finánsadepartemeanttain, Birasgáhttendepartemeanttain, Ealáhus- ja gávpedepartemeanttain ja Olgoriikadepartementtain.

C. PROAKTIIVA AGENDA

«Ruhtadanlávdegotti proaktiiva bargui soahppevaš vuogi mielde riikkalaš deaivvadanbáikkiin galgá leat jeavddalaš oktavuohta, maiddái čoahkkimiid hámis, ealáhusaiguin ja eará berošteaddjiiguin a) árvvoštallan dihtii áigeguovdilis sojuid ja ođđa metodaid maiguin lea vejolaš čadahit ovddasvástádusfuola fitnodeallimis, b) doarjun dihtii posiitiiva addosiid maid fitnodagat sáhttet juolludit ekonomalaš, sosiála ja biraslaš ovdáneapmái, c) doppe gos dat lea heivvolaš, searvan dihtii ovttasbarggu doaibmabijuide vai sáhtta kártet ja giedahallat dakkár negatiiva váikkuhusaid vára mii gullá dihto gálvvuide, guovlluide, surggiide dahje ealáhusaide.» (KOMEANTA BARGOVUGIIDE, PARA. 18)

Ráddádallat berošteaddjiiguin, maiddái álgoálbmogiiguin, lea OECDa "proaktive agenda" nammasaš doaibmamuša váldofáddá. Govva: Plan Norge

OECDa ruhtadanlávdegotti «proaktive agenda» doaibmamuššii gullá maid láidesteapmi mii galggašii veahkehit fitnodagaid giedahallat heajos váikkuhanvára birrasii ja servodahkii dihto buktagiid, guovlluid, surggiid dahje fidnosurggiid geažil. Jagi 2012/2013 vuodduid Ruhtadanlávdegoddi guokte bargojoavkku, mat galget, 1) ráddádallat berošteaddjiiguin guđet leat luondduriggodagaid ohcanindustriijas, maid Kanáda ja Norga ruhtadit (Olgoriikadepartemeanta), ja 2) árvvoštallat ruhtadansuorggi várrugasvuoda, maid Nederlánda ruhtada. Eiseválddiin, ealáhusain, siviila servodagas ja fágasearvelihkadusas leat ovddasteaddjit bargojoavkkuin.

Doarjun dihtii nugohčoduvvon proaktiiva agenda, de Norgga deaivvadanbáiki vuoruhá deaivvadanbáiki vuoruhá doarjut semináraid ja bargojoavkkuid main lea dahkamuš váidalusáššiiiguin maid deaivvadanbáiki lea giedahallan dahje lea giedahallamin, dahje mat erenoamážit beroštahttet Norgga ealáhusaid, siviila servodaga ja fágaservviid. Jagi 2012/2013 deaivvadanbáiki lea:

- Searvan OECDa bargojoavkkuide mat leat ruhtadansuorggi várás ja beaerošteaddjiid ráddádallamiid várás luondduriggodagaid ohcanindustriijas
- Bovden Sámedikki árvalit eavttohasaid bargojoavkui mii lea berošteaddjiid ráddádallamiid várás luondduriggodagaid ohcanindustriijas
- Searvan seminára panelii man fáddá lei deaivvadanbáikkiid rolla luondduriggodagaid ohcanindustriijas, ja dan seminára organiserejedje Institute for Human Rights and Business (IHRB) ja Stuorrrabritannia deaivvadanbáiki njukčamánu 2013. Dat lei doaluid čuovvoleapmi maid Norgga deaivvadanbáiki ja IHRB lágidedje Londonis njukčamánu 2012
- Mielde ruhtadeamen seminára man fáddá lei IKT-suorggi várrugasvuoda árvvoštallamat, ja dat organiserejuvvui ovttasráđiid IHRBain, OECDa vuosttamuš Global Forum for Responsible Business Conduct nammasaš semináras Pariissas geassemánu 2013

OECD-neavvut várraárvvoštallamiidda

OECDas leat mánga neavvu vuoddonjuolggadusaid lassin mat galget veahkehit fitnodagaid váldit atnui vásttolaš gávpemeanuid. OECDa rávvagat várraárvvoštallamiid várás mat vuhtii váldet servodatovddasvástádusa minerálaid skáhppojeaddjiid gierddus go dat vižžojuvvojit riidduid gillájeaddji ja hui váralaš guovlluin, ja OECDa váraid árvvoštallanneavvu mánggariikkalaš fitnodagaid várás mat doibmet guovlluin main lea rášis stivren, leat goappašagat biddjojuvvon deaivvadanbáikki neahttasiidduide ja juogaduvvon dehálaš berošteaddji ovavkkuide deaivvadanbáikki odasreivviiguin.

"Rukses leavggat" olmmošvuoigatvuođaid rihkkumiid vuostá

Lassin OECDa váraid árvvoštallanneavvuide Norgga deaivvadanbáiki rávve «Rukses leavggaid» maid ráhkadedje International Alert ja Fafo - Instituhtta riikkaidgaskasaš geavatalaš dutkamiid várás. "Rukses Leavggat lea vealtameahttumiid dárbbalaš neavvu mii váruha fitnodagaid dáhpáhusain main sáhttet bahás rihkkut olmmošvuoigatvuođaid - vai dainna lágiin ožžot vejolašvuođa nuppástuhtit iežaset plánaid ovdalgo vahát dáhpáhusvá,» dadjá professor John Ruggie, ONa ealáhusaid ja olmmošvuoigatvuođaid erenoamáš ovddasteaddji. www.redflags.info

D. OVTTASBARGU EARÁ DEAIVVADANBÁIKKIIGUIN

-“Lassin dasa, ahte leat mielde Lávdegotti barggus beavttálmahttimin vuoddonjuolggadusaid, de deaivvadanbáikkid galget searvat oktasaš vásáhuslonohallamiidda. Dat ávžžuhuvvojit erenoamážit searvat iešdáhtolaš árvoštallamiidda ja eará deaivvadanbáikkiid rasttiedeaddji temáhtalaš geahčademiide. Dakkár vásáhuslonohallamiid lea vejolaš čadahit OECDa lágidan čoahkkimiin dahje dainna lágiin ahte deaivvadanbáikkid njulgestaga barget ovttasráđiid.” (RÁVVAGAT BARGOVUGIID BIRRA, KOMAANTA I.19)

Norgga ja Chile deaivvadanbáikkid barget ovttas seminárain Santiago de Chile gávpogis. Gurut bealde: Norgga deaivvadanbáikki joditheaddji, Hans Petter Graver, Luonddugáhttensearvvi ovddeš beaivválaš joditheaddji, Jan Thomas Odegard, Cermaq ASA stivrajoditheaddji, Beard Mikkelsen, Chile deaivvadanbáikki ovddeš joditheaddji, Marcelo Garcia ja Ecoeans joditheaddji, Juan Carlos Cardenas.

Norgga deaivvadanbáiki lea mielde ovddideamen sullii ovttalágan geava lonohaladettiin earáiguin buot diehtjuohkinávdnasiid maid buvttada. Ovddidan dihtii rabasvuoda ja vásttolašvuoda deaivvadanbáiki almmuha buot loahppacealkámušaid ja soabahuvvon bohtosiid ollásit, maiddái duohtadieđuid mat leat leamaš vuodđun, jurddašeami ja árvoštallama, visot duodaštuvvon juolgemearkkaiguin, vai gáldut mat leat geavahuvvon vuodđun leat gávdnamis.

Jagi 2012/13 deaivvadanbáiki searvvai juogadit vásáhusaid dainna lágiin:

- Jodihit OECDa deaivvadanbáikkiid jahkečoahkkima Pariissas geassemánus 2012 ja searvat OECDa Ruhtadanlávdegotti čoahkkimiidda juovlamánus 2012 ja njukčamánus 2013
- Bargat nannen dihtii guvllolaš ovttasbarggu organiseredettiin daviriikkalaš jorbabeavdekonferánssa Oslo gávpogii skábmamánus 2012, ja ovttasbargguin latiinnaamerihkálaš deaivvadanbáikkiiguin lágidit semináraid Santiago de Chile gávpogii ja Brasilia gávpogii skábmamánus 2012 ja oddajagemánus 2013
- Jodihit Peer Review Jahpána birra, ja geatnegahttit iežas Peer Review doibmii iežas birra čakčat 2013
- Ovttasbargat eará riikkalaš deaivvadanbáikkiiguin ja välljejuvnon organisašuvnnaiguin das mo čadahit vuoddonjuolggadusaid, omd. luondduriggo dagaid ohcan- ja geavahanindustriijas ja telekommunikašuvnna

Ovttasbargu áššáigullevaš riikkalaš deaivvadanbáikkiiguin váidalusáššiin lea dehálaš vai deaivvadanbáikkid sáhttet doaimmat sullii ovttá láhka (funktionála dásseárvu). Jagi 2012/13 Norgga deaivvadanbáiki lea:

- Ovttasbargan chilelaš deaivvadanbáikkiin das mo buktit ovdan soabahuvvon oktasaš cealkámuša, masa serve Cermaq ASA, Luonddugáhttensearvi ja Ovddádusa ja birra fora (ForUM) Santiago de Chile gávpogis
- Bargan árjjalaččat ovttasráđiid Ruota deaivvadanbáikkiin váidalusáššiin mas Jijnjevaerie lei váidalan Statkraft AS
- Vuostáiváldán dieđuid marohkolaš deaivvadanbáikkis ja juogadan dieđuid dainna váidalusáššis mas Oarje-Sahára doarjjalávdegoddi lei váidalan Sjøvik AS
- Koordinerejuvnon nederlándalaš ja lulli-korealaš deaivvadanbáikkiiguin váidalusáššis Posco/ABP-APG/NBIM

Norgga deaivvadanbáiki barggai ovttas brasílialaš ja brihttalaš deaivvadanbáikkiiguin lágidit seminára Brasilia gávpogii oddajagemánu 28. b. 2013. Hydro, maid Anne-Lene Midseim ovddastii, juogadii earáiguin váttisvuodaid mat gusket báikkálaš joavkkuid váidalusortnegiid ásaheapmái Brasíllas ja earáge riikkain main Hydro joditna doaimmaid.

Peer Review

«Peer Review» lea eaktodáhtolaš árvvoštallan OECD-vuogádagas maid buot deaivvadanbáikkit ávžžuhuvvojit čađahit. Ulbmil lea gávnnaht mii lea buorre geavat ja addit rávvagiid buorideami birra. Norgga deaivvadanbáiki áigu čađahit dakkár árvvoštallama golggotmánus 2013.

Riikkalaš deaivvadanbáikkiid joavku galgá OECDa ruhtadanlávdegotti čállingotti vehkiin árvvoštallat Norgga deaivvadanbáikki. Árvvoštallama oktiiheivehallá Shift nammasaš organisašuvdna, maid Norgga deaivvadanbáiki lea láigohan almmolaš fálaldatbovdema vuodul. Shifta jodiheaddji lea Caroline Rees, ja John Ruggie, gii lea ONa erenoamášovddasteaddji ealáhusaid ja olmmošvuoigatvuodaid várás, lea stivrrajodiheaddji. Proseassa boadusin šaddá raporta das, mo Norgga deaivvadanbáiki gieđahallá váidalusaid ja čađaha diehtujuohkinbarggu. Raportta ráhkada Shift, ja dat biddjojuvvo ovdan OECDas, ja dasto dat almmuhuvvo. Norgga deaivvadanbáiki atná raportta rávvagiid iežas buorideapmái. Jos don siđat eanet dieđuid árvvoštallamis, de leage buorre ja váldde oktavuoda deaivvadanbáikki čállingodái.

Soabahangiehtagirji

Stuorrabritánia, Nederlánda ja Norgga deaivvadanbáikkit leat buohkat soabahemiin loahpahan áššiid main čuoččuhus lei ahte OECDa vuodđonjuolggadusat leat rihkkovuvvon. Beavttálmahttin ja buoridan dihtii soabahanproseassa earáge deaivvadanbáikkiin, de dát golbma deaivvadanbáikki leat ráhkadahtán soabahangiehtagirji maid bidje ovdan buot eará deaivvadanbáikkiide Pariissas geassemánus 2012.

Norgga deaivvadanbáiki oaivvilda ahte soabaheapmi lea beaktileamos neavvu váiddaáššiid gieđahallamis. Juohkehaš friddja dáhtus searvá soabaheapmái, muhto deaivvadanbáikkit sáhttet geahččalit oaččuhit áššeosehasaid ráđđádallat go dat govvidit makkár ovddut das leat:

- Fitnodaga searvan prosessii addá áššeosehasaide buoret vejolašvuoda váikkuhit bohtosii go jos deaivvadanbáiki čállá loahppacealkámuša
- Go fitnodagas lea proaktiiva miellaguoddu ja searvá ráđđádallamii dehálaš berošteaddjiiguin, de dat veahkeha hukset buori gálvomearkka ja buori beaggima
- Váidaleaddjit sáhttet dainna lágiin oaččuhit fitnodaga geatnegahttit iežas čađahit vuodđonjuolggadusaid

Norga jodihi riikkalaš deaivvadanbáikkiid sáttatgotti mii searvvai Japána eaktodáhtolaš árvvoštallamii jagi 2012.

E. ÁŠŠEGIEDAHALLAN VÁIDALUSÁŠŠIIN

“Riikkalaš deaivvadanbáiki galgá leat mielde čoavdimin váiddaáššiid mat čuožžilit ja gusket vuoddonjuolggadusaid čadaheapmái dakkár vuogi mielde mii lea bealátkeahttá, ovddalgihtii árvidahtti ja rievttalaš, ja mii heive vuoddonjuolggadusaid prinsihpaide ja standárddaide.”

(RÁVVAGAT BARGOVUGIID BIRRA, I. C)

Vaikko vel deaivvadanbáikkiit eai leat rievttalaš orgánat, de dat sáhttet árvvoštallat leatgo fitnodagat rihkkon OECDa vuoddonjuolggadusaid, ja veahkehit maid fitnodagaid ja eará berošteaddjiid čoavdit váttisvuodaid mat čuožžilit ja gusket vuoddonjuolggadusaid čadaheapmái. Dakkár váiddaortnet ii leat eará riikkaidgaskasaš vuoddonjuolggadusain mii livččii vásttolaš ealáhusaid várás. Deaivvadanbáikkiit giedahallet áššiid dáhttuma vuodul. Norgga deaivvadanbáiki fállá soabaheami mii leat nuvttá áššeasálaččaide.

Norgga deaivvadanbáikki áššegiedahallanvuogit leat odastuvvon jagi 2011 vai heivejit Doaibmanvugiid rávvagiidda maid OECDa ministtarráđi čeahkkin dohkkehii miessemánu 25. b. 2011. Lassin rabasvuoda

gáibadusaide mat leat vuoddonjuolggadusain, Norgga deaivvadanbáiki čuovvu almmolašvuodalága. Buot dieđut almmuhuvvojit, earret dallego lea lága mielde sivva spiehkastit, omd. go leat dakkár dieđut mat čuožásedje bođu olbmuide dahje ivttásedje gávpečiegusvuodaid dahje dihto osiid soabaheami birra. Deaivvadanbáikki buot raporttat, álgoárvoštallamat, loahppacealkámušat, soabahanbohtosat, preassa-dieđáhusat ja áššegiedahallanvuogit leat ollásit čilgejuvvon ja gávdnamis min neahttasiiddus. Čálalaš oktavuodávdimat deaivvadanbáiki giedahallojuvvojit almmolašvuodalága mielde. Dat mearkkaša ahte don fertet diehtit dan, ahte du e-poastta sisdoallu sáhtta šaddat almmolaš jos giige dáhttu dan beassat geahččat.

Deaivvadanbáikki váidalusaid giedahallama, main čuočuhuvvo ahte OECDa vuoddonjuolggadusat leat rihkkojuvvon, lea vejolaš juohkit čuovvovaš muttuide:

Muddu 1:

Vuosttaš árvvoštallan

Árvvoštallojuvvo galgágo ášši giedahallojuvvo, váidalusa vuodul, fitnodaga vástádusa vuodul ja vejolaččat áššeasálaččaide vejolaš eará duodaštusaid vuodul.

Dábálaččat golbma mánu.

Muddu 2:

Soabaheapmi dahje guorahallan

Jos ášši váldojuvvo giedahallamii, de deaivvadanbáiki fállá gulahallama/soabaheami goappašiid áššeasálaččaide dainna áigumušain ahte guktot miehtaba soabadit áššis. Jos hilgojuvvo gulahallamiin/soabahemiin čoavdit ášši, dahje jos gulahallan/soabaheapmi ii čoavdde ášši, de deaivvadanbáiki šaddá guorahallat váidalusa ja árvvoštallat leago dat rievttalaš.

Dábálaččat guda mánu guoktenuppelot mánnui.

Muddu 3:

Loahppacealkámuš

Jos áššeasálaččat soabadit, de deaivvadanbáiki almmuha loahppacealkámuša mas leat dieđut soahpamuša birra. Jos soabaheapmi hilgojuvvo dahje eahpelihkostuvvá, de deaivvadanbáiki guorahallá váidalusa ja almmuha loahppacealkámuša das, leatgo vuoddonjuolggadusat rihkkojuvvon, ja vejolaččat addá rávvagiid fitnodahkii das mo boahtteáiggi dahkat.

Dábálaččat golbma mánu.

RÁVVEJADDJI VUOĐDOJURDAGAT VÁIDDAÁŠŠIID VÁRÁS

Deaivvadanbáikkiit dáhttot máilmmi miehtá giedahallat ovttalágan dáhpáhusaid nu ovttá láchkái go leaš vejolaš, ja sii leat ovttamielalaččat das ahte áššegiedahallan galgá leat:

Bealátkeahttá: Deaivvadanbáiki galgá sihkkarastit bealátkeahttáivuoda go lea čoavdimin konkrehta áššiid.

Ovddalgihtii árvidahtti: Deaivvadanbáiki galgá sihkkarastit ovddalgihtii árvidahttiivuoda čielga ja almmolaš dieđuiquin iežas rolla birra go konkrehta dáhpáhusaid čoavdá, maiddá gulahallan- ja soabahanfálaldagaid birra, áššegiedahallama muttuide birra, nugo

láidsteaddji áigemeriidge birra, ja dan vejolaš rolla birra mii das sáhtta leat go goziha áššeasálaččaide sohppojuvvon soahpamušaid čadaheami.

Rievttalaš: Deaivvadanbáiki galgá sihkkarastit ahte áššeasehasat sáhttet searvat prosessii govttolaš ja rievttalaš eavttuiguin, omd. fáladettiinaset govttolaš vejolašvuoda fidnet gálduin dieđuid main lea mearkkašupmi prosessii.

Soahppevašvuotta vuoddonjuolggadusaide: Deaivvadanbáiki galgá doaibmat vuoddonjuolggadusaid ja standárddaid vuodul.

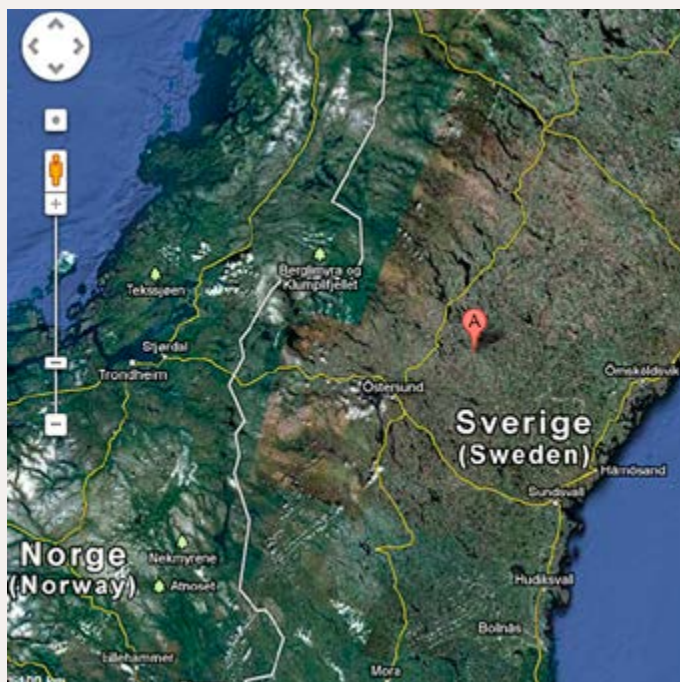
ÁŠŠIT MAT LEAT JOĐUS

Jijnjevaerie čearru vuostálagaid Statkraft ASain

BIEGGAFÁPMOPROŠEAKTA BOAZODOALLOGUOVLLUS			
Váidda bodii: golggotmánus 2012	Stáhtus: Vuordin		
Fitnodat	Statkraft AS	Industriijasuorgi	Energija
Váidaleaddji	Jijnjevaerie čearru		
Jodiheddji deaivvadanbáiki	Ruotta	Eará áššáigullelaš deaivvadanbáikkid	Norga
Vuoddonjuolggadusaid áššáigullelaš kapihttalat	II (Bajimuš vuoddonjuolggadusat), IV (Olmmošvuoigatvuođat) ja VI (Birasgáhtten)		
Dokumeanttat leat neahttasiiddus	Vuosttaš árvoštallan, váidalus, fitnodaga álgovástádus		

Norgga ja Ruotta deaivvadanbáikkid leat dohkkehan, muhto maŋidan dan váidalusa árvoštallama maid Jijnjevaerie čearru nammasaš sámi boazodoallokollektiiva lea buktán áššin Norgalaš stáhtaeiggáduššan Statkraft AS vuostá. Váidalusas čuočuhuvvo ahte Statkraft AS lea rihkkon OECDa vuoddonjuolggadusaid ovddasvástideaddji ealáhusdoaimmuša birra iežas bieggafápmoproševttaid oktavuodas Jämtlánddas ja Västernorrlánddas, Ruotas. Oktasašdoaimma Statkraft SCA Vind AB, mas Statkraft eaggádušša 60 proseantta, jodiha proševtta. Jijnjevaerie čearru čuočuha ahte singuin eai leat doarvái bures gulaskuddan daid osiid birra mat proševttas váikkuhit sin boazodollui dan guovllus, ja ahte Statkraft AS lea rihkkunváras vuoddonjuolggadusaid fitnodaga ovddasvástádusa birra, ahte ferte doahttalit olmmošvuoigatvuođaid jos ii čadat dakkár gulaskuddamiid. Čearru sidai beassat ráđđádallat fitnodagain, ja dáhtui váidalusastis deaivvadanbáikki lágideit ášši, vai šaddá dakkár ráđđádallan.

Mo riikkaidgaskasaš fitnodat meannuda áššáigullelaš berošteaddjiiguin ja doahttala riikkaidgaskasaččat dohkkehuvvon olmmošvuoigatvuođaid mat leat sis geaidda doaimma váikkuha, maiddái álgoálbmogiinge, leat mielde njuolggadusain. Deaivvadanbáiki oaihvilda dange, ahte váidaleaddjis lea dán áššis legitiibma beroštupmi, ahte čuočuhuvvon dárbbus ráđđádallat berošteaddjiiguin lea deaddu, ahte váidalusa sивva lea doarvái bures ákkastuvvon ja ahte fitnodaga doaimmain lea oktavuodta daidda váttisvuođaide mat leat biddjojuvvon ovdan. Dat, ahte váidalus lea dohkkehuvvon, ii dárbbas mearkkašit ahte fitnodat lea rihkkon vuoddonjuolggadusaid. Deaivvadanbáiki lea duššefal árvoštallan soahpágo váidalus lasi giedahallamii, iige čuočuhusaid sisdoalu. Dannego áššeosehasat fas álggahedje bilaterála ráđđádallama maŋŋágo váidalus biddjojuvvui ovdan, de deaivvadanbáikkid maŋjedje ášši vai áššeosehasat ieža besset soahpat čovdosa mii lea dohkálaš goappašiidna. Deaivvadanbáikkid danne guhkidit iežaset vuordima dasságo goabbá nu áššeosehas dáhttu giedahallama.

Google Maps

LOAHPAHUVVON VÁIDDAÁŠŠIT 2011–2013

Oarje-Sahára vástesaš doarjunlávdegoddi vuostálagaid fitnodagain Sjøvik ASain

GUOLÁSTEAPMI OARJE-SAHÁRA MEARRAGÁTTI OLGGOBEALDE			
Váidda botii: juovlamánu 5. b. 2011	Stáhtus: Soabaheapmi loahpahuvvui oktasaš cealkámušain suoidnemánu 2. b. 2013		
Fitnodat	Sjøvik AS	Industriijasuorgi	Guolásteapmi
Váidaleaddji	Oarje-Sahára vástesaš doarjunlávdegoddi (SKVS)		
Jodiheaddji deaivvadanbáiki	Norga	Eará áššáigullelaš deaivvadanbáikkitt	Marokko
Vuoddonjuolggadusaid áššáigullelaš kapihttalat	IV (Olmmošvuoigatvuodát)		
Dokumeanttat leat neahttasiiidus	Oktasaš cealkámuš, deaivvadanbáikki loahppacealkámuš, preassadieđáhusat, vuostamuš árvvoštallan, váidalus, ášši mediain		

Váidaleaddji čuočuhii ahte Sjøvik AS, mii ovttasbargoproševtta (oktasaš fitnodaga) bokte guolásta ja mii jodiha guolleuoastáiváldinrusttega Oarje-Sahára guovllus, mas ii leat iešmearridanváldi, ii leat vuhtii váldán saharaviijaid nammasaš álbmoga iešmearridanvuoigatvuodaid, ja lea dainna lágiin rihkkon vuoddonjuolggadusaid gáibádusaid gudnejahttit olmmošvuoigatvuodaid. Doarjalávdegoddi buvttihii dan, ahte doaimma berrejit loahpahit. Sjøvik AS biehttalii ahte vuoddonjuolggadusaid gáibádusat gudnejahttit olmmošvuoigatvuodaid rihkkojuvvojit, ja deattuhii ahte váidalussii orrot leamen politihkalaš sivat ja buvttihii ahte ruhtadeapmi lea saharaviijaide ávkin.

Oktasaš cealkámuš

Vuostamuš árvvoštallama maŋŋá, mas deaivvadanbáiki gávnnaahii ahte váidalusa lei buorre vuoddu ja nu bures gittalagaid vuoddonjuolggadusaiguin ahte ášši lei vejolaš giedahallat, de goappašat áššeosehasat álgoálggus biehttaledje dohkkeheames deaivvadanbáikki fáladaga soabahit. Goappašat oasehasat nuppástuhte dattetge oaivila, ja dohkkehedje fáladaga miessemánu 27. b. 2012. Áššeosehasat nagadedje dahkat soahpamuša go ovddeš alimusriekteduopmár ja Ekonomalaš rihkkumiid ja birasrihkkumiid dutkama ja áššáskuhttima guovddášovttadaga (ØKOKRIMA) ovddeš direktvevra, Lars Oftedal Broch, leigga dahkan soabahanbarggu Norgga OECDa deaivvadanbáikki ovddas. Goappašat stivrrajodiheaddjit vuolláičáliiga oktasaš cealkámuša suoidnemánu 2. b. 2013 Molde gávpogis. Go soahpamuša vuolláičálle, de SKVS loahpahii váidalusa.

Oktasaš cealkámuša boahťá ovdan ahte oasehasat leat sierramielalaččat das, galgágo Sjøvik AS leat Oarje-Saháras. Oasehasat leat ovttamielalaččat das, ahte sii áigot dáhtut Norgga eiseválddiid addit čielga rávvagiid fitnodagaide mat doibmet riidoguvlluin. Sii leat maid ovtta oaivilis das, ahte Sjøvik AS galgá doaimmaidis dihtii čađahit biraslaš ja sosiála váikkuhusisikkadallamiid daid vuodđojurdagiid mielde mat leat mearriduvvon OECDa odđa vuoddonjuolggadusain ja ONa láidsteaddji vuodđojurdagiid mielde, mat leat ealáhusaid ja olmmošvuoigatvuodaid várás, ja almmuhit dan raportta sisdoalu OECDa kapihttala III (Almmuheami) vuoddonjuolggadusaid mielde. Sjøvik galgá dasto ilbmadit ehtalaš njuolggadusaid ja fuolahit ahte sin siskkáldas váidalusortnet ollašuhťta vuoddonjuolggadusaid gáibádusaid ovdal jagi 2013 loahpa.

Govva: Norgga OECD-deaivvadanbáiki

Rávvagat

Dannego soabaheapmi dán dihto dáhpáhusas lihkestuvai, de deaivvadanbáiki ii leat dutkan váidalusa čuočuhusaid. Deaivvadanbáiki deattuha dattetge dábalaš sivaidd geažil ahte olmmošvuoigatvuodaid vuhtiiváldi várrugasvuođa árvvoštallamat galget leat čavgadeappot dain fitnodagain mat doaibmet riidoguvlluin dahje dain olggos guvlu. Deaivvadanbáiki ávžžuha maid fitnodaga ráđđádallat olbmui guin gain lea máhttu olmmošvuoigatvuodaid birra ja dihtet mo sii berrejit árvvoštallat vára rihkkut olmmošvuoigatvuodaid doaimmaid geažil mat leat Oarje-Saháras. Deaivvadanbáiki rávve dasto vel ahte oasehasat jotket gulahallama gaskaneaset, ja bovde goappašiid oasehasaid čuovvolančoahkkimii mii lea plánejuvvon leat miessemánus 2014.

Ovddideami ja birrasa fora (ForUM) vuostálagaid fitnodagain Norges Bank Investment Management

FINÁNSASUORGGI VÁRRUGASVUODA ÁRVVOŠTALLAMAT			
Váidda bodii: golggotmánu 17. b. 2012	Stáhtus: Loahpahuuvui deaivvadanbáikki loahppacealkámušain das ahte njuolggadusat ledje rihkkojuvnon miessemánu 27. b. 2013		
Fitnodat:	Norges Bank Investment Management	Industriijasuorgi	Finánsa
Váidaleaddji	Ovddideami ja birrasa fora (NGO)		
Jod̄theadji deaivvadanbáiki	Norga	Eará áššáigullelaš deaivvadanbáikkid	Nederlánda ja Lulli-Korea
Vuod̄donjuolggadusaid áššáigullelaš kapihttalat	II (Bajimuš vuod̄donjuolggadusat), III (Almmuheapmi), IV (Olmmošvuogitvuod̄at), [VI (Biras)]		
Dokumeantat leat neahttasiiddus	Vuosttamuš árvoštallan, váidalus, mielddus váidalussii, gažaldagat fitnodahkii, loahppacealkámuš, ONa olmmošvuogitvuod̄aid allakommiseara cealkámuš, preassadieđhus, ášši mediain		

Norgga, Nederlánda ja Lulli-Korea deaivvadanbáikkiide bodii golggotmánu 9. b. 2012 váidalus njealji siviila servodaga organisašuvnnas, mat leat Lok Shakti Abhiyan (India), KTNC Watch (Lulli-Korea), Fair Green ja Global Alliance (Nederlánda) ja Ovddideami ja birrasa fora (Norga). Váidalusa sisdoalus ledje čuočuhusat das, ahte lullikorealaš Pohang Iron and Steel Enterprises (POSCO) lei iežas vuollásaš fitnodagain POSCO India Private Limited rihkkon vuod̄donjuolggadusaid. Váidalus biddjojuvvui maid ovdan guovtti POSCO ruhtadeaddji vuostá, (1) nederládalaš penšonfoandda ABPa ja foandda hálddašeadji APGa vuostá, ja (2) Norges Bank Investment Management (NBIMa) vuostá, mii hálddaša Stáhta penšonfoandda olgoriikka. OECDa Láidsteaddji bargovugiid mielde, mat leat deaivvadanbáikkiid várás, de sohpe nederládalaš, norgalaš ja lullikorealaš deaivvadanbáikkid oktiiveivehallat bargguset, muhto ahte gudege deaivvadanbáikkis lea sierra ášši dan mielde man deaivvadanbáikki riikkas fitnodat lea registarastojuvvon man vuostá lea váidaluuvon. Norgga deaivvadanbáiki dohkkehii ášši mii lei NBIMa vuostá. Árvoštallan ráddjejuvvui dan gažaldahkii, leago NBIM doaibman vuod̄donjuolggadusaid mielde. Deba Norgga deaivvadanbáiki ii iskkadan POSCO ruhtadeami, ja raporta giedahalai duššefal NBIMa dábálaš strategiija mii lei olmmošvuogitvuod̄aid gudnejahtima várás.

Váidalus guoskkai POSCO India jod̄ihan prošeaktii, mii galgai ášahit buresheivehuvvon stálibuvttadanrusttega ja siskkáldas struktuvrra Jagatsinghpur-guvlui, mii lea Odishas, Indias. Váidaleaddjit čuočuhedje ahte NBIM ii lean dahkan dan maid livččii galgan dahkat hehtten dihtii ja unnidan dihtii heajos váikkuhusaid olmmošvuogitvuod̄aide ja birrasii go ruhtadii doaimma POSCOs, mas NBIM eaiggádušai 0,9 proseantta. Váidaleaddjit čuočuhedje dange, ahte Indias dat prošeakta dagaha rumašlaš ja ruđalaš eretduvdima eanet go 20.000 olbmui sis gudet leat báikkálaš ássit. Maid sii eanemusat gáibidedje NBIMas, lei ahte sii galget geavahit iežaset fámu váikkuhit POSCOi.

NBIM čuočuhii ahte OECDa vuod̄donjuolggadusat eai gusto unnitloguid oasusteadjiid várás. Norgga deaivvadanbáiki dagai dan loahppajurdaga, ahte vuod̄donjuolggadusat gustojit unnitlohkosaš oasusteadjiid várás. Vuod̄donjuolggadusat gustojit ruhtadansuorgái, eaige dat spiehkas mange láchkai unnitjovkosaš ruhtadeaddjiid hárrái, eaige vel unnitloguid ruhtadeaddjiid hárrái. ONa olmmošvuogitvuod̄aid allakommiseara ja nederládalaš ja brihttalaš deaivvadanbáikkid dorjot

dán oaivila. Dat gažaldat, mo vuod̄donjuolggadusat gustojit oasusteadjiid mas leat mánga oasusteadjisajadaga, lei Norgga deaivvadanbáiki árvoštallama vuodus.

Váilelaš ovttasbargu

Norgga deaivvadanbáiki gávnnašii ahte NBIM lea rihkkon vuod̄donjuolggadusaid go ii ovttasbargan deaivvadanbáikkiin. Vuod̄donjuolggadusaid mielde ovttasbargu deaivvadanbáikkiin lea dehálaš oassi ovddasvástideaddji fitnodatdoaimmamušas. Deaivvadanbáikkis ledje guokte čoačkima NBIMain, ja NBIM oaččui vejolašvuoda vástitit váidalussii ráddádallamiin / soabahemiin dahje čálalaš giedahallanvuogiin. NBIM biehttalii čuočvoleames deaivvadanbáikki ráddádallanfálaldaga ja válljii čálalaš giedahallanvuogi. Od̄dajagemánu 4. b. 2013 sáddejuvvojedje 32 gažaldaga NBIMii. Deaivvadanbáikái ii leat joavdan makkárge dohkálaš vástadusaid, ii čálalaččat iige njálmálaččat, ii vel dallege go čujuhuvvui dasa, ahte NBIMa dábálaš ovdanbidjan ii lean doarvái. Dannego ráddádallan čájuhuvvui leat váttis, de deaivvadanbáiki mearridii iskat váidalusa ja ráhkadit loahpalaš cealkámuša. Sihke váidaleaddjit ja NBIM ožžo vejolašvuoda njulget faktaboasttuvuod̄aid ovdalge cealkámuš almmuhuvvui. Norgga deaivvadanbáiki oaivvilda ahte NBIMa láhttenvuohki lea erenoamáš šálošahtti go váldit vuhtii Norgga álbmoga vuordámušaid stáhta eaiggádan fitnodagain. Deaivvadanbáiki fuomášuhtta maid ahte ABP / APG barggai ovttas nederládalaš deaivvadanbáikkiin, ja sii almmuhedje oktasaš cealkámuša áššis oktan váidalusaiguin.

Olmmošvuogitvuod̄at

Olmmošvuogitvuod̄at ledje áššeguovdilát ForUMa váidalusas. Norgga deaivvadanbáiki iskkadii guokte viidodaga (olmmošvuogitvuod̄aid) kapihttalit IV. Vuos dan, man muđdui NBIM lea váldán mielde vuod̄donjuolggadusaid olmmošvuogitvuod̄aid giedahalli mearrádusaid iežaset njuolggadusaide ja bargovugiide, ja, nuppádaššii, maid NBIM lea dahkan dahje diktán orrut dagakeahtta vástádussan dán váidalusaššii čuočuhusaide. NBIMas lei strategiija mainna neahttasiiddustis giedahallat olámuttas mánáidbarggaheami, muhto rihkui vuod̄donjuolggadusaid go ii lean ráhkadan strategiija das, mo NBIM galgá dávistit jos dasa boahá dihtosii ahte eará olmmošvuogitvuod̄at sáhttet leat rihkkojuvvon dakkár fitnodagain maidda dat lea bidjan ruđaid.

THE GLOBE AND MAIL

Home News Commentary Business Investing Sports Life Arts

U.S. Europe Asia Pacific Latin America Africa & Middle East

TRY GLOBE UNLIMITED - 1 MONTH FOR JUST 99¢

Home » Report on Business » International Business » European Business

Massive Norway oil fund rebuked over OECD guidelines breach

By **COLIN PINK** - **INNOVATION CORRESPONDENT**
 Finance Times
 Published Sunday, May 26, 2013 6:54 PM EDT
 Last updated Sunday, May 26, 2013 6:08 PM EDT

REUTERS

Home Business Markets India World Tech Opinion Breakingviews

Norway fund's POSCO India investment under OECD ethics scanner

11 persons and/or firms

Twitter 11

List this Share this Print Email Print

Related Topics: Business » Norway »

Stocks
Posco
 Close up
13,036.00
 -1,906.00 (-12.4%)
 5/27/13 1:51

Track Markets: **BSE Sectoral Indices**
 Track an index

UNCL: 100 May 27, 2013 10:59 AM EDT

(Reuters) - Norway's oil fund, the world's largest sovereign wealth fund, has no strategy for dealing with possible violations of human rights by the companies in which it invests, an independent committee set up to safeguard OECD ethical guidelines said.

The Norwegian committee pointed to the fund's investment in South Korean steel maker POSCO, which plans to build a \$12 billion steel plant in India, saying the fund was not doing enough to protect against human

Oil fund fends off more criticism

By **May 25, 2013**

Norway's large and powerful sovereign wealth fund known as the "Oil Fund" was the target of more tough criticism on Monday, this time from the International Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). It claims the fund managers, led by Viggo Skjottstad, haven't been cooperative themselves, and may have been party to human rights violations in the process.

The oil fund, officially known as the Norwegian Government Pension Fund Global and funded by the country's oil revenues, is managed by a unit of Norway's central bank that Skjottstad heads: Norges Bank Investment Management (NBIM). It is charged with investing and building up Norway's already formidable oil wealth for future generations, and also is supposed to use its **investing** ability to "promote good corporate governance and high social and environmental standards" at the companies in its investment portfolio.

The ethics group said that even so these investments is currently

Viggo Skjottstad, chief executive of Norges Bank Investment Management, sits at a table and he staff on eyes and cooperative about how of managers must find solutions, but ethics now includes the OECD. Skjottstad: skjott@nbim.no

blue&green tomorrow

News Features & Reports Finance & Investment Science & Technology Different Markets

Essential Intelligence on sustainable Investing Clean Energy Travel

Home » News » Norwegian pension fund rejects OECD ethical guidelines

Norwegian pension fund rejects OECD ethical guidelines

Wednesday, May 29th, 2013 by **Sara Barlow**

The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) has criticised Norway's \$140 billion (£491 billion) oil fund for lacking a strategy to deal with violations of human rights by companies in which it invests.

The OECD claims that Norwegian Bank Investment Management (NBIM), which runs the Norwegian Pension Fund Global (NPGF), has refused to cooperate with its national contact point over its investment in mining firm Posco.

According to an article in the **Norwegian government's website**, "POSCO India plans to construct a \$2 billion gas processing plant with related infrastructure in the Jagadharpur District. "This project will lead to the physical and economic displacement of more than 20,000 people. NBIM should have used its influence to prevent or mitigate the damage."

NPK

Oljefondet refses av OECD for manglende åpenhet og samarbeid

Oljefondet blei med uttalelserne for åpenhet, manglende, ikke tillit og rapport til OECD.

Regjeringen er alvorlig bekymret for manglende åpenhet og tillit til OECD som et resultat av Oljefondets manglende samarbeid med OECD.

Relaterte saker:

Oljefondet blei med uttalelserne for åpenhet, manglende, ikke tillit og rapport til OECD.

Bergen Tidende

BERGEN DIREKTE

Mener Norges Bank mangler åpenhet om menneskeretter

Norges Bank mangler åpenhet om menneskerettigheter, mener OECD.

Norges Bank mangler åpenhet om menneskerettigheter, mener OECD. OECD har kritisert Norges Bank for manglende åpenhet og samarbeid med OECD.

Relaterte saker:

Norges Bank mangler åpenhet om menneskerettigheter, mener OECD.

Ášši Norgga báhku vuostái lea leamaš ollu mediain sihke Norggas ja olgoriikkas Reutersa neahttasiidu faksimila lea nuppástahttojuvvon jávkadan dihtii sisdoalu mii ii gula áššái.

Dieduid almmuheapmi

Danne go NBIM lei unnán dieduid addán, de lei Norgga deaivvadanbáikái váttis dahkat loahppajurdaga das, leago NBIM doaibman kapihttala III vuoddonjuolggadusaid mielde (Dieduid almmuheapmi), vai iigo leat. NBIM čájehii dán váidalusáššis váilevaš rabasvuoda golmma suorggis: (1) váilevaš ovttasbargu deaivvadanbáikkiin, (2) váilevaš gulahallan das mii gullá várrugasvuodain árvvoštallamii das, leago mihkkege váraid ahte olmmošvuoigatvuodat rihkkojuvvojit, ja (3) kapihttala III váldonjuolggadusaid doahttaleami váilevašvuohta. Deaivvadanbáiki ii leat ožžon dieduid das, ahte NBIM áigu iskat daid čuoččuhusaid, ahte POSCO lea sivalaš olmmošvuoigatvuodaid bahás rihkkumii. Deaivvadanbáiki dohkkeha dan, ahte sáhttet leat legitiibma sivat manne NBIM ii álo sáhte addit dárkilis dieduid iežas divaštallamiid birra eará dihto fitnodagain, muhto vejolaš lea čájehit eambbo rabasvuoda go maid NBIM lea dahkan, vai leat buoret dieđut sihke deaivvadanbáikái ja almmolaš servodahkii.

Rávvgat

Vai vuoddonjuolggadusaid mielde dáhpáhuvvet áššit, de deaivvadanbáiki rávve NBIMA dahkat unnimusat ná:

- Ovttasbargat deaivvadanbáikkiin vástidettiin duon 32 gažaldaga ja dohkkehít fállaldaga lágídit ráđđadallamiid/soabaheami
- Čájehit rabasvuoda das mo NBIM lea ovddasvástideaddji ruhtadeaddji Posco-áššis
- Viiddida várrugasvuoda árvvaštallamiid vai dat gokčēt olmmošvuoigatvuodaid olles viidodaga, iige duššefal mánáid barggaheami vára
- Gávnnahit makkár várat leat eanemusat guđege suorggis dahje sierranas ruhtademiin das, ahte olmmošvuoigatvuodat rihkkojuvvojit, ja ovddida strategiija mii sáhtta daid giedahallat. NBIM ávžžuhuvvo ovttasbargat eará ruhtadeaddjiiguin vai buorida iežas váikkuhanfámu
- Válđit mielde ovttasbarggu eará ruhtadeaddjiiguin strategiijii vai sáhtta ávžžuhit välljejuvvon fitnodagaid main leat erenoamáš várat, ásahit fitnodaga siskkáldas váidalusortnega
- Almmuhit strategiija mainna árvvoštallat várrugasvuoda olmmošvuoigatvuodaid hárrái. Almmuheapmi dahká dan ahte NBIM ii nu álkit deaivvahala moaitámušaide das, ahte sin várrugasvuoda árvvoštallamat leat soaitimiid hálddus
- Daida čuoggáide lassin deaivvadanbáiki rávve NBIM doaibmat dárkileabbo árvalusaid mielde mat leat loahppacealkámušas.

Boahtteáigi iežamet hálddus (FIVH) vuostálagaid fitnodagain Intex Resources ASain

NIHKKELOHCAN FILIPIINNAIN			
Váidda bodii: Ođđajagemánu 26. b. 2009	Stáhtus: Loahppahuvvui loahppacealkámušain ahte vuodđonjuolggadusat leat rihkkovuvvon skábmamánus 30. b. 2011		
Fitnodat	Intex Resources ASA	Industriijasurgu	Bákteruvken ja industriija
Váidaleaddji	Boahtteáigi iežamet hálddus		
Jodiheddji deaivvadanbáiki	Norga	Eará áššáigullelaš deaivvadanbáikkid	li oktage
Áššáigullelaš kapihttalat vuodđonjuolggadusain	II (Bajimuš vuodđonjuolggadusat), V (Birasgáhtten) ja VI (Ovdduid lobihis oastima vuostálastin)		
Dokumeanttat leat neahttasiiddus	Loahppacealkámuš, guorahallamat, gažaldagat fitnodahkii, váidalus, preassadieđáhus		

Váidaleaddji čuočuhii ahte Intex ii lean doarvái bures gulaskuddan álgoálbmogiiguin, ja balai ahte ovdduid lobihis oastimat ja olbmuid beallásis oastimat ja ahte biras sáhtta bahás vahágahttojuvvot jos prošeakta joatkašuvvá.

Norgga deaivvadanbáiki dagai 50-siidosaš raportta, ja mielde ledje vel 233 juolgemearkka, mas loahppajurdda lei ahte OECDa vuodđonjuolggadusat gustojit fitnodagaide mat ain leat iežaset doaimmaid plánen- dahje ohcanmuttus. Dušše riikkalaš lágaid čuovvun ii leat doarvái OECDa vuodđonjuolggadusaid ollašuttimii. Čakčamánu 24. b. 2012 deaivvadanbáiki ja Intex Resources deaivvadedje čuovvolančoahkkimii fitnodaga dáhtu mielde. Intex Resources bijai ovdan raportta mii lei dingojuvvon árvoštallan dihtii deaivvadanbáikki loahppajurdagat. Deaivvadanbáiki duodas geahčadii raportta, ja deattuhii ahte deaivvadanbáikki loahppacealkámuš lei loahpalaš. Deaivvadanbáiki rávve fitnodaga čuovvut deaivvadanbáikki rávvagiid mat leat loahppacealkámušas.

Olmmošvuoigatvuođat

Deaivvadanbáiki gávnnašii loahppajurddan ahte fitnodat lei rihkkon olmmošvuoigatvuođaid mearrádusaid mat leat vuodđonjuolggadusain dannego ii lean doarvái viidát dahje bures gulaskuddan álgoálbmogiiguin geaidda prošeakta ja dasa gullelaš siskkáldas struktuvrrat čuhcet. Sosiálaantropologa gean deaivvadanbáiki bálkáhii fitnat dain guovlluin Filippiinnain, čujuhii ahte fitnodat ii lean nákcen buktit ovdan čielga ja ovdalgihtii vuhtiváldi berošteaddji strategiija, ja danne dagahii iežas hearckes dillái mas fitnodaga sáhte moaitit dat joavkkut maidda prošeakta čuzii almmá dan haga ahte dat joavkkut das ožžo makkárge ávkki.

Ovdduid čiegos oastin

Deaivvadanbáiki ii gávdnan duodaštusa das, ahte fitnodat lei sivalaš ovdduid čiegos oastimii dahje olbmuid lobihis oastimii beallásis, muhto rávvii ahte fitnodat galggašii vuodđudit buriid jodihanvuogádagaid vai sáhtta hálddašit dakkár vejolaš váralašvuođaguin, erenoamážit dannego doaimmat ledje dakkár riikkas mii lei riikkaidgaskasaš korrupšuvdnalagahallama bahát oasis. Ii dange deaivvadanbáiki gávnnaš, ahte Intex lea rihkkon vuodđonjuolggadusaid doarjodettiinis báikkálaš ovddidanprošeavtta. Intex nammasaš fitnodagas ii lean dattetge almmolaččat rabas vuogádat mii čájeha mo dakkár ruđaid juogadit.

Birrasat

Guvllolaš álbmotjoavkkut balle, ahte ruvkendoaimmat sáhttet dagahit bahát dulvevahágiid, nuoskkidit riisaeatnamiid ja čuohtit biologalaš šláddji vuhtii, čáziid buhtisvuhtii, eanadollui ja turismma

vejolašvuođaide. Deaivvadanbáiki gávnnašii ahte Intex lei čadahan dárkilis árvoštallama birrasiidda čuohtimiid birra (EIA), muhto ii lean earuhan doarvái bures dehálaš čuohtimiid dain mat eai leat nu dehálaččat. Birasčuohtinárvoštallan ii lean dattetge gilvojuvvon olbmuid nu viidát go Filippiinnain lágat gáibidit, iige lean addán doarvái dohkálaš dieđuid prošeavtta arvat dehálaš beliid birra dahje dohkálaš vuoddoiskkademiid birra. Minerálad ja metállaid ruvken gáibida dárkilis árvoštallama ja almmuheami vejolaš birasčuohtimiid birra mat sáhttet deaividit jogo njuolga dahje eai nu njuolga. Ahte dieđut juhkkovuvvojit ja ráddádallamat čadahuvvojit báikkálaš servodagain ja álgoálbmogiiguin das makkár váikkuhusat sáhttet leat birrasii, dearvasvuhtii ja sihkkarvuhtii, lea erenoamáš dehálaš prošeavttain main leat stuorra ja vejolaččat bastevaš čuohtimat birrasiidda ja olbmuid.

Norgga deaivvadanbáiki rávvii ahte fitnodat:

- Čadaha árvoštallama (due diligence) mii čájeha makkár vahádat sáhttet dáhpáhuvvat buot daidda guovlluide main prošeakta váikkuha
- Searvá ráddádallamiidda buot álgoálbmogiiguin geaidda prošeakta čuohtá dakkár gillii ja vugiin maid álgoálbmogat áddejit
- Ásaha visogovalaččat čadačuovgi ja almmolaččat geavahahtti vuogádaga mas oidno maid doaimbajuvvojit ja prošeavttaid fitnodat čadaha báikkálaš servodatovdáneapmái ávkin, ja mas bidjá ovdan systemáhtalaš dieđuid eavttuid birra maid vuodul prošeavttat plánejuvvojit ja čadahuvvojit
- Ráhkada vuogádagaid diehtojuohtima várás IFC Performance Standards ja Global Reporting Initiative (GRI) vuodul
- Válmasta odasmahttojuvvon biras- ja servodatváikkuhusaid giedahalli árvoštallama (EIA dahje ESIA), mas lea viiddis ja dárkilis analysa mas leat giedahallojuvvon prošeavtta buot osiid biraslaš ja sosiála váikkuhusat, maiddái dárkilis dieđut bázahasaid luoitimiid birra mat sáhttet nuoskkidit mearračáziid, ja siskkáldas struktuvrraid ja fievrriid johtolagaid váikkuhusat
- Gárvvasta biraslaš ja sosiála čuohtimiid árvoštallama ovttasrádiid áššáigullelaš joavkkuiguin geaidda fitnodaga doaimmat njuolga čuhcet, ja sihkkarastá ahte goalmát ja iehčanas bealli beassá raportta dárkkistit
- Ásaha váidalusaid giedahallanvuogádaga mii gokčá buotlágan vejolaš váidagiid, maiddái dakkáriid mat gullet dearvasvuhtii, birrasiidda ja sihkkarvuhtii, bargiid vuoigatvuođaide, ja báikkálaš servodagaid váidagiidda maid joavkkut ja álgoálbmogat guđet gillájit váikkuhusaid, leat ovddidan. Dakkár váiddaortnet berre soahpat rávvagiidda mat bohtet ovdan ONa láidesteaddji vuodđojurdagiin ealáhusaid ja olmmošvuoigatvuođaid várás (gč s. 5)

Norgga luonddugáhttenlihttu, Ovddideami ja birrasiid fora (ForUM) vuostálagaid fitnodagain Cermaq ASAIN

LUOSSABIEBMAN KANÁDAS JA CHILES			
Váidda bodii: Miessemánu 19. b. 2009	Stáhtus: Loahpahuvvui soabahuvvon loahppacealkámušain borgemánu 10 b. 2011		
Fitnodat	Cermaq ASA	Industriijasorgi	Guollebiebman
Váidaleaddjit	Norgga luonddugáhttenlihttu ja Ovddideami ja birrasiid fora (ForUM)		
Jodiheadji deaivvadanbáiki	Norga	Eará áššáigullelaš deaivvadanbáikkid	Kanáda ja Chile
Áššáigullelaš kapihttalat vuodđonjuolggadusain	II (Bajimuš vuodđonjuolggadusat), IV (Barggaheapmi ja bargoeallima oasálaččaid gaskavuodát), V (Birasgáhtten)		
Dokumeanttat leat neahttsiiddus	Loahppacealkámuš, oktasaš cealkámuš, čuovvolančoahkkima referáhta, váidalus, preassadieđáhus		

Váidaleaddjit čuočchedje ahte Cermaqa vuollásaš fitnodagat Chiles ja Kanádas, Cermaqa váillálaš njuolggadusaid geažil, eai váldán doarvái bures vuhtii álgoálbmogiid vuoigatvuodaid, ahte dat dikte fágasearvválaččaid vealahuvvot, ja ahte dat eai čadahan doarvái buori árvoštallama das mo biras sáhtta vaháguvvat. Cermaq hilgguv dáiđ čuočchusaid. Norgga deaivvadanbáiki fála iezas soabaheaddjin. Borgemánus 2011 áššeosehasat mihte oktasaš cealkámušii. Dannego serve soabaheapmái, de áššeosehasat fas ožžo vejolašvuoda váikkuhit bohtosii, go eai dušše diktán deaivvadanbáikki mearridit leatgo vai eaigo leat vuodđonjuolggadusat rihkkovuvvon. Áššeosehasaid dáhttu searvat gaskaneaset soahpat čájehii almmusvuhtii ahte sii lihkoštuvve olahit ovttamielalášvuhtii das mo vásttolaš ealáhusaid vuodđojurdagat berrejit čuvvojuvvot huksejeaddji gulahallamiin.

Oktasaš cealkámuš

Oktasaš cealkámuš válddahallá ee. mo Cermaq áigu joatkit ceavzilvuoda raportema, ja gudnejahtit ovddalgihtii várrugasvuoda vuodđojurdaga, álgoálbmogiid vuoigatvuodaid, olmmošvuoigatvuodaid ja bargiid vuoigatvuodaid. Oktasaš cealkámuš dohkkeha maid ahte Cermaq, Chile guoldearvvasvuoda roasu manjá, lea leamaš veahkkimielde ovddideamen máhtu mii addá ealáhussii buoret ceavzilvuoda.

– Mii miehtat ahte Chile guollebiebmanealáhus, maiddái Cermaqa guollebiebmandoaimmage, ii lean ceavzil nugo dat jodiuvvui ovdal guoldearvvasvuoda roasu jagi 2007. Mii leat oahppan Chile roasus ja čadahan arvat čielga buoridemiid, dadjá Bård Mikkelsen, Cermaq ASA stivrra jodiheadji.

– Mii leat hui duhtavaččat go dát proseassa loahpai ovddideaddji gulahallamiin maid goappašat áššebealit áigot joatkit, son dadjá.

– Norgga luonddugáhttenlihttu ja ForUM mieđihit ahte Cermaq lea oahppan Chile roasus.

– Mii oaidnit ahte Cermaq leat posiitivvalaččat nuppástuhtán iezas bargovugiid vai lea vejolaš garvit guolledávddaid sihke Chiles ja Cermaqa máilmeviidosas doaimmain, dadjá Lars Haltbrekken, Norgga luonddugáhttenlihttu stivrra jodiheadji.

ForUMa stivrra jodiheadji, Andrew P. Kroglund, deattuha soahpamuša dehálašvuoda.

– Mii leat maiddái hui duhtavaččat go Cermaq oktasaš cealkámušain geatnegahtta iezas vuhtii váldit álgoálbmogiid vuoigatvuodaid buot dain guovlluin main sis leat doaimmat, son dadjá.

Áššeosehasat leat ovtta oaivilis das, ahte váidalusas ledje čuočchusat

mat leat duodaštuvvon leat leamaš boastut. Áššeosehasat leat dasge ovtta oaivilis, ahte sin gaskavuodaid vuodđu galgá leat dat, ahte sii galget luohttit guhtet guimmiidasaset ja duohtadieđuid doarvái čielgasit buktit ovdan.

Cermaqa duodalaš searvan prosessii ja oktasaš cealkámušii bodii čielgasit ovdan das, go fitnodaga bajimuš hálldahusge searvvai. Oktasaš cealkámuš lei buot áššeosálaččaid miehtamiid boadus, ja sii buohkat ánsšáit rámi iezaset duodalaš searvama geažil prosessii. Váidaleaddjit leat čájehan luohttamuša dasa, ahte Cermaq čuovvola oktasaš cealkámuša geavadis.

Deaivvadanbáikki loahppacealkámuša mielde proseassa birra deaivvadanbáiki lázii vuodu čuovvolančoahkkimii miessemánus 2012 ja loahpahii dainna ášši. Deaivvadanbáikki bovdehusa manjá bukte sihke váidaleaddjit ja fitnodat ovdan oktasaš cealkámuša deaivvadanbáikkiid jahkečoahkkimis Pariissas geassemánus 2012 ja čoahkkimis maid Norgga ja Chile deaivvadanbáikkid lágidedje, ovttrasáđiid ealáhusorganisašuvnnain SOFAFA ja Norgga ambasáda vehkiin Santiago de Chile gávpogis skábmamánus seamma jagi.

Govva: Norgga OECD-deaivvadanbáiki

HILGOJUUVON VÁIDALUSAT

Norgga dálkkádatfierpmádat, Concerned Scientists Norway vuostálagaid fitnodagain Statoil ASAIN

OLJOSÁTTOROGGAMAT KANÁDAS			
Váidda bodii skábmamánu 28. b. 2011	Stáhtus: Hilgojuvvui njukčamánu 13. b. 2012 dannego ášši guoskkai Kanáda politihkkii eambo go fitnodaga doibmii		
Fitnodat	Statoil ASA	Industriijasorgi	Báktevken ja industriija
Váidaleaddjit	Norgga dálkkádatfierpmádat ja Concerned Scientists Norway		
Jodiheddji deaivvadanbáiki	Norga	Eará áššáigullelaš deaivvadanbáikkii	Kanáda
Vuoddonjuolggadusaid áššáigullelaš kapihttalat	Birasgáhtten		
Dokumeanttat leat neahttasiiddus	Vuosttaš árvoštallan, preassadieđáhus, váidalus		

Váidaleaddjit čuočuhedje ahte Statoila oljosáttodoaimmat dagahedje dan ahte Kanáda rihkui iežas riikkaidgaskasaš geatnegasvuodaid geahpedit šaddovisteváikkuheaddji gássaidda luoitimiid áigodaga 2008–2012. Norgga deaivvadanbáiki hilggui ášši formála sivaid geažil ja dan seammás dat deattuhii hástalussan dan ahte oljosáttodoaimmat sáhttet váikkuhit dálkkádahkii ja birrasiidna.

Norgga deaivvadanbáikki loahppajurdda lei ahte váidalus, vaikko dat gullá otnáš stuorámus hástalusaid, ferte gullat baicce Kanáda politihkkii mii diktá oljosáttodoaimmaid čadahuvvot, iige dan vuohkái mo Statoil lea doaimman dán politihka rájaid siskobealde. Váidalus ii guoskan gažaldahkii, leago Statoil iežas doaimmain duodaid rihkkon vuoddonjuolggadusaid. Ovdalگو deaivvadanbáiki sáhtta giedahallat

váidalusaid, de váidaleaddjit fertet buorebut čilget mo áššáigullelaš fitnodat lea rihkkon vuoddonjuolggadusaid.

Daid váraid dáfus mat leat oljosáttoroggamiid oktavuodas, de deaivvadanbáiki buvttii ovdan áigejuovdilis vuorjašuvvamiid mat gusket dasa, makkár bearráigeahččanvuogádat odne lea oljosáttodoaimmaid várás, dasa ahte eatnamat eai čorgejuvvo eige máhcahuvvo ovddeš dillái nu johtilit go čuočumat dáhpáhuvet, ja dasa ahte leat guhkesáigásaš ja lassáneaddji váikkuhusat guovlluid bodnečáziid ja áimmu kvalitehtii.

Buot áššeosálaččat barge ovttasráđiid ja serve positiivvalaččat váiddaprosessii juogadettiinaset dieđuid ja komeanttaid johtilit deaivvadanbáiki.

129 rom-báhtareaddji vuostálagaid Girku heahtevehkiin

DEARVVASVUHTII VÁRÁLAŠ DILÁLAŠVUODAT BÁHTAREADDJIID LEAIRRAS KOSOVOS			
Váidda bodii: geassemánu 22. b. 2011	Stáhtus: Ášši hilgojuvvui čakčamánu 27. b. 2011 dannego Girku heahtevehkii vuoddonjuolggadusaid mielde ii doaimman "mánnggariikkalaš fitnodahkan"		
Fitnodat	Girku heahtevehkii	Industriijasorgi	NGO
Váidaleaddji	advokáhta Dianne Post, gii ovddastii 129 rom-báhtareaddji		
Jodiheddji deaivvadanbáiki	Norga	Eará áššáigullelaš deaivvadanbáikkii	li oktage
Vuoddonjuolggadusaid áššáigullelaš kapihttalat	IV (Olmmošvuoigatvuodát), VI (Birasgáhtten)		
Dokumeanttat leat neahttasiiddus	Loahppacealkámuš, preassadieđáhus, váidalus		

Váidaleaddji čuočuhii ahte Girku heahtevehkii ii lean čadahan doarvái buori váraid árvoštallama jávkadan dahje geahpedan dihtii olmmošvuoigatvuodaid rihkkumiid báhtareaddjiid leairrain Kosovos. Váidaleaddji čuočuhii vel ahte Girku heahtevehkii ferte adnojuvvoht mánnggariikkalaš fitnodahkan dannego dat oazžu measta beali iežas boaduin almmolaš juolludemiin ja doaimbá riikkaidgaskasašččat. Norgga deaivvadanbáiki hilggui váidalus dainna loahppajurdagiin ahte váidalus ii guoskka "fitnodahkan" nugo dan čilgejit OECDa vuoddonjuolggadusat mat leat mánnggariikkalaš fitnodagain várás.

Váidalus vuoddon lei, ahte rom-olbmot geat eai báhtaran eret Kosovos manjá jagi 1999 Nato-bombemiid, biddjojuvvojedje leairraide main ledje guovllu eará báikkiide gulli báhtareaddji olbmot. Čuočuhusaid mielde leairrat ledje ceggejuvvoht lajuin nuoskkiduvvon eatnamii dahje eatnamii mii lei leamaš anus guovllun masa guđde

hilgojuvvoht mirkkoávdnasiid. Dan geažil leairraid orrut gillájedje bahás dearvvastvuodavigiid.

Váikko Girku heahtevehkii ieš ii lean ceggen daid leairraid, de dat goittot hálldašii guovllus ovttá leairra ONa gaskaboddasaš Kosovo hálldahusdoaimma (UNMIK) namos, ja manjá báikkalaš eiseváldiid namos. Dannego Girku heahtevehkii jodihii leairra, de váidaleaddjit atne organisašuvvna sivalažžan daidda čuočuhuvvon dearvvastvuodaváivviide maid ladjobiras ja ladjomirrkohuhttimat dagahedje, ja dasa go váillui heajomusge čorgatvuohka ja deháleamos mearis borramuš.

Norgga deaivvadanbáiki gulaskuttai OECDa ruhtadanlávdegottiin, mii doarjjui dan oainnu, ahte Girku heahtevehkii ii deavdde mánnggariikkalaš fitnodagain eavttuid. Ášši danne ii gula deaivvadanbáikki vuoddonjuolggadusaid ja bargomearrádusaid.

Váldde midjiide oktavuoda

oecdncp@mfa.no
Norga OECD-deaivvadanbáiki
Poastaboksa 8114 Dep
N-0032 OSLO, Norga
www.ansvarlignæringsliv.no

OECDa VUODDONJUOLGGADUSAT
MÁNGGARIKKALÁŠ FITNODAGAID VÁRÁS

NORCGA
DEAIVVADANBÁIKI

Kamilla H. Kolshus
Čállingotti hoavda
97 64 08 51
khk@mfa.no

Mari Bangstad
Rávvejeaddji
41 44 08 71
mari.bangstad@mfa.no

Amelie Lied Haga
Assisteanta
93 01 86 81
amelie.lied.haga@mfa.no